

Sterling imitaties en hun numismatische geschiedenis

Door Eddy Pauwels

Tot 1180, een kleine honderd jaar nadat de term *Sterling* voor het eerst gebruikt werd, werd de Engelse munt in behoorlijk kleine aantallen geproduceerd. De kwaliteit van de munten was meestal redelijk goed. Met het Henri II Short Cross muntwezen werden de *Sterlingen* in steeds grotere aantallen geslagen en ook de kwaliteit steeds beter.

Van dan af begon de *Sterling* een steeds belangrijke rol te spelen op het Europese vasteland. De afwezigheid van *Sterling* vondsten suggeren dat de munt niet in grote aantallen circuleerde maar voor het grootste deel voorbehouden was voor de internationale handel, aristocratie en de kerk. De inheemse valuta, de *petit deniers* en de min of meer vijandelijke attitude van de Franse kroon tegenover andere munten in Vlaanderen, vertraagden het accepteren van de *Sterling* op lokaal gebied tot de Long Cross periode.

Bij de troonbestijging van Edward I in 1272 was de *Engelse Sterling* al meer dan 75 jaar bekend in Europa en werd ook al bina zo lang geïmiteerd. In deze periode werd de *Sterling* onmiddellijk geassocieerd met de Easterlings, de handelaren uit het noorden en de baltische streken. Er werd toen al geloofd dat de naam van de naam gelinkt was aan de naam van de koopmannen.

Jan II Sterling Leuven
1294 – 1312

Gwijde van Dampierre Sterling
Aalst 1280 – 1305

Robrecht III van Bethune Sterling
Aalst 1305 - 1322

In het Duitse rijk, in de eerste helft van de 13^e eeuw, is het beeld bijna een spiegel. Vondsten van Engelse munten in Westfalen en de imitaties ervan, komen voor naaste een gebrek aan begin 13^e eeuwse documentair bewijs. Ook al was de Duitse handel met Engeland niet zo sterk als die met Vlaanderen, toch drong de Engelse munt makkelijk de lokale Noord-Duitse circulatie binnen omdat beide munten volgens hetzelfde gewicht werden geslagen.

De ontwikkelingen in het derde kwart van de eeuw effenden het pad voor een groter invloed van de *Sterling* in de Lage Landen. De introductie van de *Tourse Groot* van Lodewijk de Heilige demonstreerde de nood aan grote denominaties dan aan de kleine deniers. De Engels *Sterling* paste in de nieuwe denominatieve structuur van de *1/3 Tourse Groot*.

De Engelse *Sterling* kan ook in grotere hoeveelheden Europa binnengedrongen zijn. Dit laatste is een moeilijk te bewijzen punt maar de suggestie dat Engeland meer munte exporteerde lijkt ondersteund door Schotse bewijzen. De 13^e eeuwse Schotse circulatie werd voor een groot deel door Engelse munten samengesteld die alleen tot Schotse munten werden geconverteerd ten tijde van hermunting. Het is daarom heel aannemelijk dat de grootte van de Schotse Long Cross hermunting een idee kan geven van het aantal *Engels Short Cross* munten in Schotland in ca. 1250, net zoals de grootte van de tweede aanmunting van Alexander de Derde een idee kan geven van het aantal *Engelse Long Crss* munten in het Schotland van ca. 1280. Als dit een geldig argument is, suggereert het een belangrijke vermeerdering van Engelse munten in Schotland van 1250 tot 1280.

Analyse van Scandinavische muntschatten die *Sterlingen* bevatten en individueel gevonden *Sterlingen* tonen aan dat *Short Cross* (11 vondsten) minder voorkwamen dan *Long Cross* (23 vondsten) die op hun beurt minder voorkwamen dan de *Edwardiaanse Sterling* (72 vondsten). Met dergelijke aantallen moeten we echter voorzichtig omgaan. De plaatselijke Scandinavische factoren kunnen evenveel invloed

gehad hebben als de hoeveelheden van de Engelse *Sterlingen* die eigenlijk geëxporteerd zijn. Zo kan de instorting van de Deense munteenheid na de dood van Christopher de Tweede in 1332 tot een groter gebruik van buitenlandse munten hebben geleid.

Jan III Sterling Brussel
1312 – 1355

Jan I Sterling Bonn
1268 – 1294

Jan I Sterling Bonn
1268 - 1294

Ook de Duitse bewijzen moeten met voorzichtigheid behandeld worden. N.J. Mayhew vermeldt dat hij 27 vondsten van de Engelse *Short Cross* heeft genoteerd, 29 van de *Long Cross* en 24 *Edwardiaanse*. *Short Cross* muntschatten neigen kleiner te zijn en die van de *Long Cross* indrukwekkender als je de kortere periode van de *Long Cross* uitgaven in Engeland (1247-1279) in herinnering houdt. De *Edwardiaanse Pence* moest concurreren in de circulatie met goud en de nieuwe groter zilveren denominaties.

Het beeld is dus helemaal niet helder, maar men moet rekening houden met de mogelijkheid van verhoogde Engelse uitgaven in het buitenland van 1250 tot 1350.

Jan III Sterling Brussel
1312 – 1355

Willem van Henegouwen
Kamerring 1285 – 1296

Jan I Sterling Brussel
1268 - 1294

Een andere belangrijke factor die bijgedragen heeft tot een groter *Sterling* invloed op de Lage Landen was de opkomst van Brabant en de vermindering van de Vlaamse greep op de weefhandel namelijk het verwerken van Engelse wol tot stof. Toen Vlaanderen meer en meer onder invloed van de Franse kroon kwam te staan, begon Brabant te bloeien, vrij van zulke beperkingen. Vroege industrialisatie in Vlaanderen bracht ook sneller onrust met zich mee, een andere factor die de opkomst van Brabant hielp. De belangrijkste stimulans voor de Anglo-Brabantse commerciële relaties was het Anglo-Vlaamse handelsembargo van begin 1270. Terwijl de handel met Vlaanderen tijdelijk stopte, groeide die met Brabant. Tegen deze achtergrond lijkt de groei van de *Brabantinus*, een munt die het gewicht van de *Sterling* en andere types combineert met de lokale *Leeuwengroot* (lakengeld), vrij logisch. Toch is het een grote ontwikkeling om van een valuta die de Lage Landen domineerde over te gaan naar een multi-denominale structuur die ook groter stukken inhoudt.

Naast de introductie van de *Sterling* in de Lage Landen moeten we ook de verschijning van de 2/3 Groot, bekend als de *Baudekin* in Henegouwen, de *Engel* in Brabant en de hele *Groot* geslagen door Jan I in Brabant, Jan van Avesnes in Henegouwen en in Floris in Holland opmerken.

Bron: Sterling Imitations of Edwardian type by N.J. Mayhew